

Хальмгт советин йосн батрлгън

1918 джилин июль сарин 1 өдр Аадрхинд Хальмг таньгъчин Советин түрүн хург болла.

Тер хуртг Хальмг таньгъч эврәннь керг-уул, кōдлмшән бийнь меддж, бийнь гарлх кергтә гидж кӯундцхäv. Тим болхла Аадрхинә губисполкомд бәәсн хальмгин секциг уурулдж, таньгъчин Советин кӯцагч комитет (ЦИК) тогтах кергтә болв.

Тер учрар хальмгуд түрүн хуртган шидрәс б о л х Аадрхинә губернк Советәс, хальмг таньгъчин кӯцагч комитет тогтахд зөвән өгч батрулхинь сурхми гидж шиидв.

Таньгъчин хургин дару, дөрв хонад, 1918 джилин июль сарин 4 өдр Аадрхинд губернк Советин 2-ч хург болв. Тер хуртг ирсн 610 делегатсас 26-нь хальмгуд билә. Губернк Совет хуртган эврәннь керг-уулән кӯундн, хальмг таньгъчин сурвр бас хәләгъад, хальмгудин бәәдг бәәдлинь меддж, кӯцагч комитетин Совет тогтах болдж шиидв. Тер цагас авн Аадрхинә губисполкомд бәәсн, хальмгин секц уурч, таньгъчин Советин кӯцагч комитет тогтадж, керг-уулән бийнь гарддж кӯцадг болв.

1918 джилин сентябрь сарин 23—25 өдрмүдг (хуучна тоогъар) Аадрхинд Хальмг таньгъчин Советин 2-ч хург болла, зәәснъг-нойна зөбр, эдлахугъинь звад, угатә улсд өгхми гидж шиидв. Эн хург Хальмг таньгъчин кōдлмшч, угатә тоотнь советиннь йосан ик батар бәрдж, эдлдж бәәхинь темдгисн болдг.

Дакад болхла таньгъчин дәәнә халхин керг-уул гардг комиссариат тогтахми гидж шиидвр гаргъла.

Октябрьск социалистическ

революцин өгсн тоот, ачта хамг керг-уулиг гартан бу, зер-зев авч харсхин төлә, хойр насна көвүд Улан Церг дуудад, Хальмг мōртә полк тогтахми гидж, дәәнә халхин комиссариатд хург даалгъсн болдг.

1918 джилин декабрь сарин 21 өдр (хуучна тоогъар) Аадрхинд Хальмг таньгъчин Советин 3-ч хург болв.

Таньгъчин керг-уул, кōдлмшинь сәәнәр ясхин төлә болн әмтнә бәәх бәәдлинь өөрддж медхәр, Аадрхинд бәәсн Хальмгин кӯцагч комитетин Советиг болн наадк правленсиг нӯулгъдж, Ик-Цоохра нутга Яшкуль хотнд авч одх болдж хург шиидлә. Болв, хальмгин газрт болсн дәәнә уршгар эн шиидвр кӯцаддж болсн биш. Хуртг Аадрхин—Яшкуль, Аадрхин—Лагань хоорнд пошт зөблгъиг ясх болдж, хойр сай арслнь мōнъг шииддж гаргъсн болдг.

Кōдлмшч, угатә улсд Советин йосн ик тустагъинь хальмгуд медцхäv.

В.И. Ленин болн Коммунистическ партъ уни сәәхн цагъан санагъар, хар көлсәрни бәәдг кōдлмшч, угатә улсин сә хәәдж, тедниг түрү-зүдүгъәснь гаргъдж, үзсн зовлнъмуугинь мартулдж, эдлх-зүүхинь, тәрә-темсинь, малгеринь өнр-өсглнъг кехин төлә, әмтн амгъулнъ-эдлтә бәәтхә гидж, аргъ-чидлән әрвлго, ухан-седклән эн тоотд өгч, зүткдж ноолддж йовхинь әмтн сәәнәр медв. Тер учрар хальмгин кōдлмшч, угатә улс Коммунистическ партәр толгъалулдж, аргъ-чидлән харми уга, эврәннь Советин йосн цааранднь батрулдж зүткв.

Б. МАЙОРОВ,

1919-гч джиләс авн КПСС-н член.